

Leve hele livet i Evenes

Handlingsplan 2021- 2025



1.0	Innledning	2
1.1	Bakgrunn for handlingsplanen	2
1.2	Planens oppbygging	2
1.3	Medvirkning	2
2.	Kunnskapsgrunnlag om Evenes kommune	3
3.	Strategi og tiltaksplan	6
	Strategi 1: Et aldersvennlig Evenes	6
	Strategi 2: Aktivitet og felleskap i Evenes	7
	Strategi 3: Mat og måltider i Evenes	8
	Strategi 4: Helsehjelp i Evenes	9
	Strategi 5: Sammenheng i tjenestene i Evenes	10
4.0	Oppsummering	10

1.0 Innledning

1.1 Bakgrunn for handlingsplanen

Regjeringen la 4. mai 2018 fram Meld. St. 15 (2017-2018) «*Leve hele livet – en kvalitetsreform for eldre*». Målet med «Leve hele livet» er at alle eldre skal få bedre hjelp og støtte til å mestre livet. Leve hele livet handler om de grunnleggende tingene som kan stå i fare for svikt i tilbudet til eldre: mat, aktivitet og fellesskap, helsehjelp og sammenheng i tjenestene.

Denne planen skal beskrive hvordan Evenes kommune skal utvikle et aldersvennlig samfunn med tjenester som fremmer god livskvalitet og mestring for våre innbyggerne over 65 år.

Kommuner som omstiller seg i tråd med reformen, prioriteres innenfor relevante øremerkede ordninger.

1.2 Planens oppbygging

Planen er førende for prioriteringer i budsjett og handlingsplaner, og gir politiske føringer for retningen i samfunns- og tjenesteutvikling for eldre i Evenes. Planen skal være styrende for alle avdelinger og medarbeidere som tilrettelegger for et aldersvennlig lokalsamfunn i kommunen. Handlingsplanen har et 5 års perspektiv (2021-2025).

Sentrale føringer i utarbeidelse av planen:

- ✓ Meld. St. 15 (2017–2018) Leve hele livet — En kvalitetsreform for eldre
- ✓ Meld.st. 29 (2012-2013) Morgendagens omsorg
- ✓ Omsorg 2020
- ✓ Demensplan 2020
- ✓ Kvalitetsreformen for eldre «Leve hele livet» (2019-2023)

Lokale føringer i utarbeidelse av planen:

- ✓ Kommuneplanens samfunnsdel
- ✓ Helse- og omsorgsplan
- ✓ Budsjett og økonomiplan

1.3 Medvirkning

Arbeidet med eldrereformen startet opp i 2019 da helse- og omsorgstjenesten satte seg inn i reformens innhold og premisser.

Kommunestyret ble orientert om «Leve hele livet» i mai 2020 og februar 2021. Eldrerådet har også blitt involvert i arbeidet helt fra starten. Det ble tidlig etablert en lokal arbeidsgruppe i helse- og omsorgstjenesten med en brukerrepresentant fra eldrerådet:

- ❖ Helse og omsorgsleder Stine Fedreheim
- ❖ Pleie og omsorgsleder Eli Strømsberg
- ❖ Ergoterapeut Ingjerd E. Valbekmo
- ❖ Avd.leder Evenes omsorgssenter Marion Pedersen
- ❖ Avd.leder hjemmetjenesten Odd Magne Hansen
- ❖ Eldrerådets representant Endre Antonsen

Arbeidsgruppen foretok en kartlegging av tiltak innenfor alle satsningsområdene i reformen som kommunen har gjennomført, gjennomfører idag eller ønsker å innføre.

Det er blitt avholdt to dialogmøter med helsepersonellet vårt for å gi dem kunnskaper om reformen, samt legge tilrette for innspill. Det var planlagt folkemøter høsten 2020 for å involvere innbyggere, men pga koronapandemien, ble disse avlyst. Kommunen publiserte derfor en digital spørreundersøkelse på hjemmesiden for å involvere innbyggerne. Det var lav deltakelse, men noen av tilbakemeldingene fra innbyggerne er:

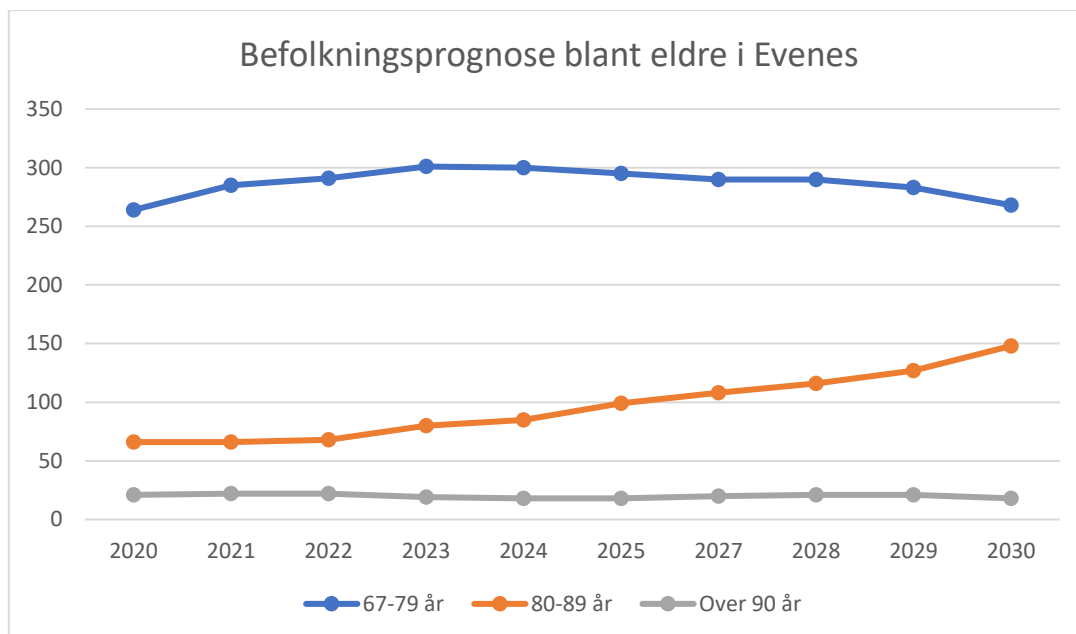
- Det er viktig med aktiviteter utendørs i Evenes da dette bidrar til trivsel og god helse.
- Manglende offentlig transport er en utfordring for de som ikke kjører bil selv. Dette kan føre til ensomhet.
- Flere ønsker å bidra som frivillig i lokalmiljøet.

2. Kunnskapsgrunnlag om Evenes kommune

Innbyggertallet i Evenes kommune i 2020 er 1338 innbyggere. Nedenfor beskrives befolkningsprognosen for kommunen fra 2020- 2029:

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
0 år	11	8	8	8	8	8	8	9	9	9
1-5 år	41	44	42	38	39	43	40	41	43	45
6-12 år	93	89	86	90	80	69	66	65	67	66
13-15 år	50	43	45	32	37	42	49	44	37	31
16-19 år	65	65	60	64	60	54	51	50	54	57
20-44 år	319	313	315	320	321	322	325	334	328	333
45-66 år	418	407	401	385	390	392	391	384	391	391
67-79 år	264	285	291	301	300	295	290	290	283	268
80-89 år	66	66	68	80	85	99	108	116	127	148
Over 90 år	21	22	22	19	18	18	20	21	21	18
	1348	1342	1338	1337	1338	1342	1348	1354	1360	1366

SSBs befolkningsprognose viser følgende tendens i de tre eldste aldersgruppene fordelt over ti år fra 2020 til 2030:



Aldersgruppen 67-79 år øker 12 % frem mot 2023/2024, før kurven faller mot 2020-nivå.

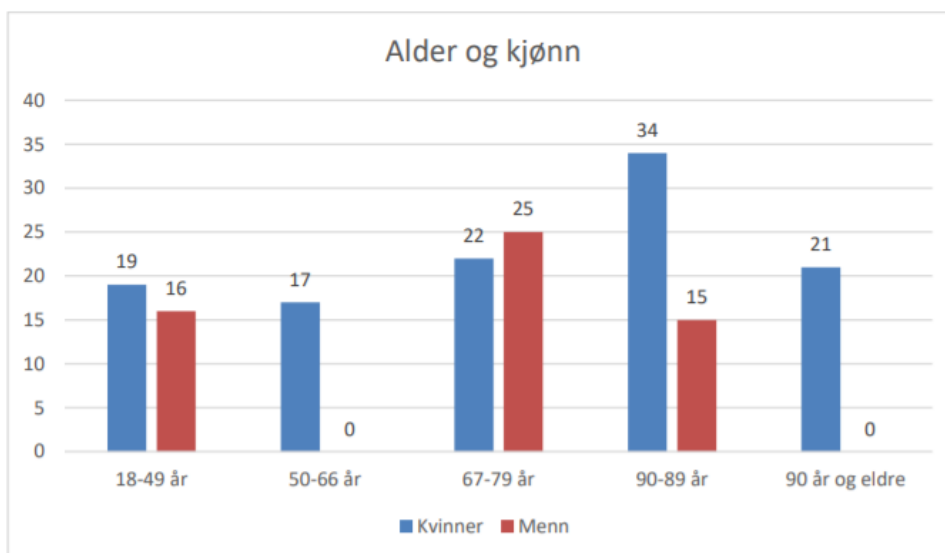
Aldersgruppen 80- 89 år holder seg stabilt frem mot 2022, før kurven øker jevnt opp til 55 % mot 2029-30. Det er denne aldersgruppen som har størst økning. Aldersgruppen over 90 år holder seg relativt jevnt og faller 14 % frem mot 2029.

[Folkehelseprofilen 2021](#) for Evenes kommune viser at forventet levealder for kvinner er 82,3 år og for menn 79,5 år.

[Andelen enslige innbyggere over 80 år](#) i Evenes er noe høyere enn både sammenlignbare kommuner og landet utenom Oslo:

Andel enslige innbyggere over 80 år	Enhet	Evenes 2019	Landet uten Oslo 2019
	prosent	67,8	61,5

De fleste eldre er friske, bor i egne hjem og ivaretar seg selv. Helse- og omsorgstjenestene kommer i kontakt med noen av de eldre som trenger hjelp til å ivareta ulike deler av hverdagslivet. Vi erfarer at tjenesten som helhet har fått flere yngre brukere. Tabellen viser helse- og omsorgstjenestens brukere fordelt i aldersgrupper og kjønn (2020):



Evenes kommune har 20 ordinære institusjonsplasser. Liggedøgnstatistikken for Evenes omsorgssenter viser at vi de tre siste årene har overbelegg av inneliggende pasienter, noe som er mulig fordi vi tar i bruk tilleggsrom for å gi et tilbud til de som trenger det. Beleggsprosent på sykehjems plasser ved Evenes omsorgssenter:

2018	113,5%
2019	108,6%
2020	108 %

Ifølge KOSTRA for 2019 har Evenes kommune en høyere andel av eldre over 80 år (18,4 %) som bor på sykehjem sammenlignet med landsgjennomsnittet på 11,9 %. Dette kan forklares med at kommunen har en aldrende befolkning i forhold til landsgjennomsnittet.

Fremskrivningene viser at det vil være avgjørende at vi utvikler tjenestene, slik at vi er rustet for fremtiden og legger til rette for et aldersvennlig samfunn. En større del av befolkningen er friskere lengre, samtidig ser vi et mer komplekst sykdomsbilde hos de som er syke. Vi opplever at frivillige og pårørende stiller opp, men at de også ønsker avlastning og frihet fremfor forpliktende oppgaver over tid. Brukeres behov skal settes i sentrum for utvikling og endring. Innbyggere ønsker fleksibilitet og frihet til å bestemme over egen hverdag.

På bakgrunn av den demografiske utviklingen utfordres kommune til å tenke nytt slik at vi unngår ubalanse mellom behov og tilbud i årene som kommer. Sentrale og lokal føringerer, samt innspill fra innbyggere og ansatte, peker på noen viktige og avgjørende muligheter som Evenes kommune bør vurdere:

- ❖ Legge til rette for et aldersvennlig samfunn
- ❖ Legge til rette for løsninger som gjør at den enkelte kan bo lengre hjemme

- ❖ Prioritere tjenester og oppgaveløsning som fremmer forebygging og mestring av egen hverdag.
- ❖ Ta i bruk muligheter som teknologien gir.
- ❖ Videreutvikle samarbeidet med pårørende og frivillige
- ❖ Styrke kompetanse hos medarbeidere og ledere
- ❖ Vurdere hvilke muligheter vi har transportløsninger i kommunen.
- ❖ Øke kompetanse og ivaretagelse av de eldre sin psykisk helse
- ❖ Helhet og samhandling internt i kommunen og mot spesialisthelsetjenesten, kompetansemiljø, næringsliv for å løse komplekse utfordringer
- ❖ Tjenesteyting skal preges av stor grad brukermedvirkning

3. Strategi og tiltaksplan

Vår grunnholdning er at den enkelte innbygger er ekspert på eget liv. I møte med den enkelte skal vi derfor alltid stille spørsmålet: «Hva er viktig for deg for å mestre egen hverdag?» Vi skal legge til rette for å mobilisere innbyggernes egne ressurser for å mestre eget liv.

Kommunens valgte strategier bygger på de satsingsområdene som ligger i kvalitetsreformen for eldre: «Leve hele livet». Planen har 5 strategier

1. *Et aldersvennlig Evenes*
2. *Fokus på aktivitet og felleskap*
3. *Mat og måltider*
4. *Helsehjelp basert på medvirkning og behov*
5. *Bidra til gode sammenhenger i tjenestene og overganger*

Nedenfor beskriver vi nærmere Evenes kommunes strategi med tilhørende tiltaksplan for hvert satsningsområde i reformen.

Strategi 1: Et aldersvennlig Evenes



Evenes kommune skal være et aldersvennlig samfunn. Det aldersvennlige Evenes skal legge til rette for at den enkelte skal utnytte sine ressurser og leve selvstendige, aktive liv. Dette innebærer tiltak som gir de eldre hverdagsmestring og god livskvalitet.

Et aldersvennlig samfunn har et inkluderende og tilgjengelig miljø som fremmer aktiv aldring. Utvikling av et aldersvennlig samfunn krever tverrsektoriell innsats. Innbyggerinvolvering og samskapning står sentralt, der det

fokuseres på de miljømessige, sosiale og økonomiske faktorene som påvirker voksnes helse og trivsel

Evenes kommunes tiltak for å oppnå et aldersvennlig Evenes:

	Tiltak	Ansvar	Tidsrom
1	Informasjonsmøte om kommunale tjenester og tilbud for 65 år +	Kultur- og folkehelsekaacoordinator	Årlig
2	Oppdatert tjenesteinformasjon på kommunens hjemmeside	Alle enhetslederne	Fortløpende
3	Tilby velferdsteknologi for å bidra til trygghet og økt egenmestring.	Saksbehandler helse og omsorgtjenesten	Fortløpende
4	Universell utforming av kommunens fellesareal	Rådmannen/ PLU	Fortløpende
5	Kommunen må legge til rette for en god alderdom for personer med nedsatt funksjonsevne.	Enhetsleder	Fortløpende

Strategi 2: Aktivitet og felleskap i Evenes



Evenes kommune skal legge tilrette for aktivitet, deltakelse og sosialt fellesskap.

Det er viktig å ivareta fysisk, sosial og kulturell aktivitet som er tilpasset de eldres interesser og behov. Etter oppstarten av «Den kulturelle spaserstokken» i Evenes i 2009 har kommunen jobbet målrettet for å gjøre omsorgssenteret til en kulturell arena og møteplass for både beboerne og

innbyggerne ellers. Kartleggingen som er utført i kommunen viser at vi har et mangfold av gode fellesaktiviteter, men kan bli bedre på individuelle aktiviteter. En av største utfordringene i samfunnet er ensomhet. Ensomhet kan bidra til å forsterke eksisterende helseproblemer eller være en risikofaktor for å utvikle helseproblemer. Langvarig ensomhet hos eldre er forbundet med svekket funksjonsnivå, både fysisk og mentalt, og redusert livskvalitet. Svekket funksjonsnivå virker tilbake på ensomhetsopplevelsen og kan skape selvforsterkende onde sirkler.

Eldre innbyggere i Evenes skal få informasjon om aktivitetstilbud, møteplasser for sosialt samvær og bistand til nettverksbygging. Aktiviteter bør være lett tilgjengelige og tilpasset individuelle behov, slik at kommunen kan bidra til å fremme aktivitet og sosialt samvær.

Evenes kommunes tiltak for å bidra til aktivitet og felleskap:

	Tiltak	Ansvar	Tidsrom
1	Evenes omsorgssenter skal videreutvikles som sosiale og kulturell møteplass	Enhetsleder Evenes omsorgssenter	Fortløpende
2	Opprettholde Gla`trimmen somlavterskeltrimtilbud	Ergoterapeut	Årlig – eget program
3	Lag og foreninger oppfordres til å bistå med aktivisering av eldre	Kultur- og folkehelsekoordinator	Fortløpende
4	Samarbeid med skolen om valgfaget «Innsats for andre»	Enhetsleder Evenes omsorgssenter	Årlig
5	Det skal lages individuelle aktivitetstiltak for beboere ved institusjon og omsorgsbolig	Enhetsledere	Årlig
6	Synliggjøring av samisk språk og kultur i kommunale enheter	Alle enhetsledere	Årlig
7	Den kulturelle spaserstokken	Kultur- og folkehelsekoordinator	Årlig
8	Tilrettelagte gudtjenester på omsorgssenteret	Enhetsleder	5-10 ganger i året
9	Vurdere oppstart av småjobbsentral for ungdom for å hjelpe eldre med mindre oppgaver	Enhetsleder	

Strategi 3: Mat og måltider i Evenes



Evenes kommune skal legge tilrette for større matglede hos eldre. Vi ønsker å skape gode måltidsopplevelser og redusere risikoen for underernæring. God mat er grunnleggende for god helse og livskvalitet gjennom hele livet. Eldre skal få næringsrik mat som både ser god ut, dufter godt og smaker godt. Maten skal være tilpasset den enkeltes behov og serveres i en hyggelig ramme

Eldre bør få større mulighet til å velge hva de vil spise, og når de vil spise og dele et godt måltid med andre. Slik skal eldre få mulighet til å leve livet – hele livet. Mat og måltider blant eldre har i de senere årene blitt satt på dagsorden i Norge. Likevel ser det ut til å være et stort gap mellom det helsemyndighetene anbefaler og det som er tilbudet til mange eldre.

Evenes kommunes tiltak for å bidra til mat og måltid:

	Tiltak	Ansvar	Tidsrom
1	Beholde institusjonskjøkkenet på kommunens omsorgssenter	Rådmannen	Fortløpende
2	Systematisk kartlegging av ernæringsstatus av beboere	Enhetsleder	Årlig
3	Utrede muligheten for månedlig kafetilbud på EOS	Enhetsleder / miljøarbeider	Innen 01.05.22
4	Kompetanseheving ernæring for helsepersonell	Enhetsleder	Innen 31.12.22
5	«Kioskvogn» / selvbetjent løsning på omsorgssenteret	Enhetsleder	31.12.21

Strategi 4: Helsehjelp i Evenes



Evenes kommune skal legge tilrette for å ha helse og omsorgstjenester som er tilpasset de eldre. Det viktigste spørsmålet de eldre skal bli møtt med er «Hva er viktig for deg?» for å mestre den hverdagen du har nå.

Vi skal legge til rette for å gi tjenester som fremmer livskvalitet og mestring av hverdagen for den enkelte. Vi skal legge til rette for å mobilisere den enkeltes egne ressurser, bidra til at den enkelte får dekket sitt behov for trygghet, hjelp og verdighet når egne ressurser avtar på grunn av sykdom og funksjonssvikt. Eldre skal føle seg verdsatt, bli sett og involvert i beslutninger som angår dem selv.

Vi skal ha fokus på tiltak og tjenester som legger til rette for at den enkelte kan leve hjemme så lenge som mulig og få støtte til å mestre hverdagen, på tross av sykdom og funksjonssvikt. Samtidig skal innbyggerne ha trygghet for å få heldøgntilbud i tilrettelagt bolig/institusjon når de trenger det. Når livet går mot slutten, skal eldre få god lindrende omsorg og pleie.

Evenes kommunes tiltak for å gi god helsehjelp til eldre

	Tiltak	Ansvar	Tidsrom
1	Systematisk kartlegging av den enkeltes behov	Saksbehandler	Fortløpende
2	Utvikle godt samarbeid med pårørende og pasienter gjennom primærkontakt.	Enhetsleder	31.12.21

3	Aktiv bruk av «omsorgstrappa» i tildeling av tjenester	Enhetsleder i samarbeid med saksbehandlere	Fortløpende
4	Ansatt ID slik at innbyggere er trygge på hvem vi er når vi komme på hjemmebesøk.	Enhetslder	31.12.22

Strategi 5: Sammenheng i tjenestene i Evenes



Sammenheng i tjenestene har som mål å gi eldre økt trygghet og forutsigbarhet i overganger mellom eget hjem, sykehus, sykehjem. Det er også viktig for pasienten å ha færre ansatte å forholde seg til.

Mange eldre og deres pårørende opplever manglende kontinuitet og forutsigbarhet i tjenestetilbudet med unødvendige brudd og krevende overganger. Målet er også å ta vare på de som tar vare på sine nærmeste, og gi pårørende

støtte og avlastning, slik at de ikke sliter seg ut.

Følgende tiltak skal Evenes kommune satse på:

	Tiltak	Ansvar	Tidsrom
1	Videreutvikling av det gode pasientforløp for å sikre helhetlige tjenester.	Enhetsleder	Årlig
2	Systematisk samarbeid og ivaretagelse av pasient og pårørende ved bruk av primærkontakt	Enhetsleder	
3	Elektronisk samshandling mellom kommunehelsetjenesten og andre samarbeidende tjenester	Enhetsleder	Fortløpende

4.0 Oppsummering

Det er viktig for Evenes kommune å legge tilrette for at eldre kan leve gode liv hele livet.

Tiltaksplanen i punkt 3 viser de strategiene vi skal ha fokus på, i tillegg til de mange små og store initiativ.

Evenes kommune har en aldrende befolkning. Flere av oss kommer også til å leve med kronisk sykdom, funksjonsnedsettelse og demens. Det vil bli et økt behov for flere ansatte i helse- og omsorgstjenestene, samtidig som antallet i yrkesaktiv alder synker. Samtidig har Evenes kommune stor tro på fremtiden, og at Forsvares satsning i Evenes skal gi nye innbyggere.

Tjenestene våre skal være trygge og Evenes-samfunnet må ha økt fokus på hvordan vi kan være et aldersvennlig samfunn. Vi mennesker har sosiale og kulturelle behov gjennom hele livsløpet, enten vi bor hjemme eller på institusjon. Eldre som er ressurser bør ha arenaer for å kunne bidra.

Kommunens helse- og omsorgstjenester kan ikke være løsningen alene, dersom vi skal lykkes med å imøtekomme samfunnsutviklingen og demografiendringene på en bærekraftig måte.

Planen har blitt utarbeidet av en arbeidsgruppe der det har vært gjort en grundig kartleggingsarbeid. Medvirkning i planarbeidet fra eldre og helsepersonell har blitt godt ivarettatt. Planen har blitt sendt på høring til alle kommunens enheter slik at man har fått mulighet til å gi innspill. Kommunen har også fått veiledning fra Statsforvalteren i Nordland underveis.

For lykkes med å følge opp tiltakene i planen, må vi samhandle mer på tvers av fagområder og sektorer, men også legge tilrette for at eldre selv kan være med å bidra.